

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

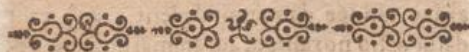
VD18 80460526

37. De Pœnis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61800)

ex-vel internum: neque an culpa sit Theologica, an juridica, an mortalis, an verò venialis? Uti ergo jus non distinguit, ita nec nos distinguere debemus juxta *l. de pretio. ff. de public. in rem. act.*

Nihilominus quòd damnificans in conscientia non teneatur, nisi culpam mortalem, & theologiam, saltem venialem commiserit, aut nisi contractus aliquis intervenerit, docet Innocent. in *c. sicut dignum. de Homicid.* Laym. *l. 3. tr. 3. p. 1. c. 6.* cum pluribus citatis. Imò etiam si culpa venialis intervenerit, tamen non oriri obligationem restitutionis, cum aliis tenet Lessius *l. 2. de Just. & Jur. c. 7. n. 27.* Quæ sententia inter Theologos est receptior, prior autem Juri conformior; cui accedit Zoëf. *h. t. n. 6.* Porro si grave damnum ex culpa levi per incendium v.g. illatum est, consulit Laym. *d. loc. n. 4.* pro foro conscientie, ut ratione compensationis partes inter se transigent.

TITULUS XXXVII.

De Pœnis.

SUMMARIA.

1. Pœna quid? 2. Usque 5. Quotuplex? 6. 7. A quo dicitur? 8. An Judices Ecclesiastici possint imponere pœnam pecuniariam? 9. An alius pro alio? 10. Et an idem propter iteratum delictum sapius puniri possit? 11. 12. 13. Referuntur requisita pœna legitima. 14. Assignatur pœna finis. 15. Effectus.

Delicta, ac crimina, ceu eorundem effectus, demum pœna sequitur, vernali die Straffe.

§. I.

Definitur Pœna, quòd sit delicti, seu criminis debita coercitio, ultio, aut vindicta; colligitur ex *c. 4. dist. 3. de Pœnit.* ibi: *Pœna proprie dicitur læsio, quæ punit, & vindicat, quod quisque commisit.*

§. II.

Dividitur Pœna I. in ordinariam, & extraordinariam, seu arbitrariam. Illa est, quæ à lege taxata, & deservinata est; hæc, quæ Judicis arbitriò imponitur. Zoëf. *h. t. n. 14.* ubi *n. 15.* subjicit, in pœna arbitraria, si ita postulet criminis gravitas, licere ad ultimum usque supplicium progredi, idque satis probat text. in *l. sacrilegii. ff. Ad Leg. Jul. peculat.* Eandem sententiam probat Panorm. in *c. ex literis. 11. de Const. ex ratione.* quòd pœna sit imponenda secundum qualitatem criminis. *c. non adferamus. causâ 24. q. 1.* Sequitur Felin. in *d. c. ex literis. n. 23.* Menoch. I. *de arbitr. judic. q. 86. n. 20.* & alii, quos citat.

II. Dividitur pœna in personalem, realem, & mixtam. Personalis est, quæ personam tantum afficit, ut est *excommunicatio, suspensio, incarceration, intrusio in Monasterium, depositio, verberatio, characteris impressio, servitium, relegatio ad triremes, &c.* Realis, quæ in odium personæ rebus imponitur: ut *missio in possessionem beneficii, vel alterius rei petita, confiscatio honorum, beneficii privatio, suspensio, item pœna pecuniaria, aliàs multa, vel emenda dicta;* quæ si applicatur parti læsæ pro delicto privato, dicitur *pœna civilis*, sin autem filco ad vindictam publicam, vocatur *criminalis*. Mixta denique pœna est, quæ partim est personalis, partim realis, ut *interdictum, proscriptio, exilium, sive relegatio.*

III. Jure civili dividitur pœna in capitalem, & non capitalem. Capitalis est, quæ admittit caput hominis, vitam scilicet naturalem, vel civilem. Cujus species juxta *l. 28. ff. h. tit.* sunt *ultimum supplicium*, quod duntaxat de morte naturali prædicatur. *l. 22. ff. Eod.* *Damnatio in metallum, & deportatio;* quibus æquiparatur *exilium perpetuum, & bannus imperialis.* Non capitalis est, quæ non ad capitis periculum, sed ad existimationem pertinet. *d. l. 28. §. 1. h. t.* sive, quæ quis salvâ vitâ

vita naturali, & civili, id est, libertate, & civitate, coercetur; quales sunt *relegatio, fustigatio, membri amputatio, incarcerationio, stigmatis inu-*
stio, &c. d. l. 28. §. 1.

IV. Hodiernis moribus pœna dividitur in criminalem, & civilem. Criminalis est vel capitalis, quæ vitam adimit, vel tantum corporis afflictiva, vulgò dicitur ein *peynliche Straff / Lebens-Straff / so an Haut / und Haar gehet*. Civilis est, quæ nec vitam adimit, nec corporis directè infert afflictionem, vulgò nuncupatur ein *Burgerliche Straff*. Carpz. Pr. er. p. 3. *quest. 128. 129. & 130.*

§. III.

6 *Causa efficiens pœnæ est duplex: remota scilicet & proxima.*

Remota est jus, quò Divinum, quò Humanum, tam Canonicum, quàm Civile; quod vel pœnam certam delictis præscribit, vel ex arbitrio pro delicti modo, & exigentia infligendam relinquit.

7 *Proxima* est Judex, qui pœnam lege constitutam, aut, si constituta non sit, pro arbitrio imponit. Non tamen Judex quilibet pœnas etiam legitimas irrogare potest; sed is solum, qui merum imperium habet, & cateroquin ratione domicilii, delicti, vel deprehensionis delinquentis competens est. l. 3. ff. l. 2. C. de Jurisd. l. 1. & 2. C. Ubi de crim. agi oport. & patet ex dictis de Foro compet. §. 4. per tot.

8 Hic non possum non verbulò saltem attingere illam *controversiam*: an, & quatenus Prælati Ecclesiastici possint imponere multas, seu pœnas pecuniarias?

Ratio dubitandi duplex est. *Prima* desumitur ex c. 3. h. t. quod expressè videtur prohibere, ne Judices Ecclesiastici pro excessibus corrigendis, aut criminibus puniendis à Clericis, vel Laicis pœnas pecuniarias exigant, utique ideo, ne in pœnis irrogandis turpem ali-

KÖNIG IN DECRET. LIB. V.

quem quæstum confectari videantur, & quia, ut ait Isidor. in c. pauper. 72. *causâ II. q. 3. cito violatur aurò justitia, nullàmque reus pertimescit culpam, quam redimere nummis existimat.* Altera ratio est, quòd jus fisci ad Principes sæculares, non ad Ecclesiam pertineat.

Sed ut communis, ita verissima sententia docet, de jure pœnas pecuniarias in foro Ecclesiastico non tantum Clericis, sed etiam Laicis, in quantum Ecclesiastico judicio subfunt, inferri posse per text. & Gloss. in c. quoniam. dist. 18. cap. dilectus. 18. de Offic. Ordin. Fagnan. ad d. c. 3. h. t. & constat ex Trid. Sess. 25. de Refor. cap. 3.

Neque angunt rationes in contrarium adductæ: nam *prima* procedit in iis duntaxat casibus, in quibus aliæ pœnæ de jure sunt statutz, vel statuendæ: tunc namque tales multæ avaritiæ speciem præferrent, & delictis frænum laxarent, quovis quamvis pœnam auro redimi posse confidente. Ad *secundam* rationem respondet, etiam Judices Ecclesiasticos habere jus fisci Gloss. & DD. in c. quia diversitatem. V. præter. de Concess. præbend. Felin. in c. irrefragabili. §. caterum. v. quarta conclus. de Offic. ordin. Pœnæ tamen huic fisco illatz non in Episcopi, vel Prælati usus, sed utilitatem Ecclesiæ expendi debent, ut benè monet Fagnan. in c. 2. h. t. Singulariter ubi à jure statuitur, ut pœnæ pecuniariæ applicentur fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus, ut in Trident. sess. 6. c. 1. sess. 23. c. 1. & sess. 25. cap. 14. de Reformat. in alium usum converti non debent.

§. IV.

9 *Subiectum pœnæ est reus nocens, qui puni-*
 tur. Alius pro alio puniri non debet, nisi sub-
 sit specialis causa, & ratio boni communis, aut
 animæ medicina hoc exigat, ut innocens se-
 cundùm se propter connexionem cum alio
 pœnam, & gravamen sustineat: quemadmo-
 dum

X

dum in hæreticis, & læsæ Majestatis reis pœnæ parentum transeunt in filios: partim quia sunt aliquid partis, & bonum commune exigunt, ut ad terrorem aliorum in atrocioribus hujusmodi delictis parentes non tantum in se, sed etiam in filiis puniantur: partim quia timetur, ne filii indolem parentum, & peccata imitentur, & sic remanet in illis præsumptio paternæ malitiæ. *c. vergentis, de Hæret. c. statutum. Eod. l. quisquis. §. §. filii. C. ad Leg. Jul. Majest. & ibi DD.*

10 In *disquisitionem* venit, utrum reus toties puniri debeat quoties delictum reiterat: Quod affirmo per disertum textum in *c. 1. h. 1.* Sed tamen observa primò cum Covar. 2. *Var. resol. c. 10.* hoc esse intelligendum de iteratione criminis momentanei ex intervallo: etenim in criminibus successivis, ubi delictum iteratur contra eandem personam, ut sit in adulterio, fornicatione, concubinato, in ordine ad pœnam censetur unum peccatum, & consequenter unâ pœnâ puniendum, licet graviori, nisi interveniat interruptio, aut semel crimen fuerit ad Judicem deductum, & punitum. *l. maritus. ff. ad Leg. Jul. de Adulter. & Gloss. insi-gnis in l. vulgaris. V. fuerit ff. de Furtis.* Cujus opinio omnium calculis communiter recipitur, sive agatur de pœna pecuniaria, aut alia iterabili, sive de capitali. Observa secundo, quoties uno actu, vel ex ejus iteratione per intervallum diversa crimina oriuntur, ut plura crimina, non ut unum punienda esse; ut si quis surripiat, & eadem occasione percutiat, vel injuriet proximum, ac tandem occidat, DEUM blasphemet &c. is haud dubiè pœnâ furti, injuriarum, homicidii, & blasphemix tenebitur. *l. nunquam plura. ff. de Privat. delict. l. illud. §. ult. ff. ad Leg. Aquil.*

§. V.

11 *Forma pœnæ* consistit in debita, & justa coërcitione delicti seu criminis; ut autem talis sit, in infligenda pœna consideranda est I.

qualitas delicti: aliter enim punitur vis publica, aliter privata: *z. i. ff. de Vi publ. vel privi. aliter furtum manifestum, aliter non manifestum. §. 5. Instit. de Oblig. qua ex del. Constit. crim. Caroli V. art. 157. & 158.*

II. *Tempus, locus, & eventus;* Tempus: quia discernit furem diurnum à nocturno. *l. 4. §. 1. ff. ad leg. Aquil.* locus: quia facit, ut idem vel furtum, vel sacrilegium sit capite puniendum, vel minore supplicio. *cap. 21. §. sacrilegium. causâ 17. q. 4.* eventus: quia in delictis intentio, etiam quæ in actum propinquum exiit, non habetur pro facto, nec ut factum puniri debet, ut *passim* insinuavimus.

III. Et quàm maximè ratio habenda est personarum: quia deferendum dignitati, aut nobilitati ejus, qui deliquit, ut docet Decius in *c. 1. de Offic. deleg. Bald. in l. un. C. de Rapt. virg. Covar. var. resol. c. 9. n. 4.* Propterea: quòd juxta proportionem quandam pœna respectu nobilis, ut ut ex se ipsa sit minor, censeatur major, quàm eadem respectu ignobilis, vel e contra, per textum in *l. 2. C. Ut intra cert. temp. crim.* Hinc pœnâ pecuniaria gravius est puniendum nobilis, aut constitutus in dignitate, quàm plebejus, ac e contra, si tractetur de pœna corporali, mitius nobilis, quàm plebejus coërcendus est. *l. aut facta. ff. personarum. ff. h. tit. l. sacrilegii pœnam. in pr. ff. ad Leg. Jul. pecul. c. pastoralis. de Offic. deleg. c. ult. h. t.*

IV. Tenentur Judices, si criminibus certâ pœnâ à Jure, vel consuetudine statuta eas sequi; Ecclesiasticus quidem Ecclesiasticas, Laicus civiles: neq; possunt in reis puniendis de via ordinaria recedere. *cap. de candid. 4. de Offic. deleg. c. 1. de Constit. cap. 1. de sent. & rejud. pr. Instit. de Offic. jud.* Sunt tamen plures causæ rationabiles mutandi, vel remittendi pœnam, quas prolixè exponit Jul. Clar. *5. sent. §. fin. q. 60. & Tiraquell. in tr. de Pœnis semper and. quos, si lubet, adi.*

§. VI.

§. VI.

14 *Finis pœnæ est salus Reip. utpote cujus magnopere interest, delicta coerceri. l. 6. C. de Defensorib. civit.*

§. VII.

15 *Effectus pœnæ est peremptio obligationis ratione commissi delicti constitutæ: sicut enim in civilibus solutione ejus, quod debetur, debiti obligatio tollitur, ita in criminalibus pœnâ, ad quam lex delinquentem obligabat, perpessâ ipsa obligatio simul cum debito aboletur.*

Vulgaris *disceptatio* est: an, si rupto laqueo fur de patibulo deciderit, rursus sit suspendendus? Affirmo, istâ præmissis motu ratione, quod sententia, quæ in hunc modum fertur: *Soll mit dem Strang vom Leben zum Todt gebracht werden* / nondum sit executioni mandata: & profecto concessâ liberatione ad evitandam sceleris sui pœnam prona offeretur furibus occasio, aut ipsis, aut consanguineis eorum carnificem corruptentibus. Sed hoc ita, si criminofus legitimis probationibus convictus fuit: cum aliâs in criminalibus, ubi de vita hominis agitur, requirantur probationes luce meridiana clariores. *l. ult. C. de Probat. Zoël. ad ff. h. t. n. 48.* Dissentiunt præter alios *Welenbec. & Arumæus.*

PARS I. De Pœnitentiis.

SUMMARIA.

1. *Pœnitentia homonymia. 2. Quid sit Sacramentum pœnitentia? 3. Quando institutum sit?*
4. *In ministro Sacramenti pœnitentia requiritur character Sacerdotalis. 5. Approbatio. 6. Jurisdictio. 7. Bonitas. 8. Scientia. 9. Prudentia.*
10. *Quinam pœnitentes habeantur dispositi? 11. 12. Quinam teneantur præcepto confessionis?*
13. 14. *Quanam peccata sint materia confessionis?*
15. *Qua peccata reservari possint?*
16. *Qualis contritio? 17. Qualis confessio? 18. Et qualis satisfactio ad Sacramentum pœnitentia requiratur?*
19. *Qua sit forma Sacramenti pœnitentia?*
20. *Quis finis? 21. Qui effectus?*

§. I.

Pœnitentia nomen hic dupliciter sumitur. I. Pro sola satisfactione pœnitenti imposta, ut in *cap. 2. 3. 6. 7. & 8. h. t.* Et potissimum pro ipso Sacramento, quod confessione pœnitentis, & absolutione Sacerdotis peragitur. Unde

§. II.

Definitur Sacramentum Pœnitentiæ, quod sit Sacramentum, in quo Sacerdos Christi vice peccata dimittit, si homo de peccatis doleat, eaque ore confiteatur, & ad congruam satisfactionem paratus sit. *Canis. c. 2.*

§. III.

Causa efficiens Sacramenti pœnitentiæ est duplex: Principalis, & instrumentalis.

Principalis est Christus Dominus, qui Sacramentum hoc tunc præcipue instituit, cum à mortuis suscitatus insufflavit in Discipulos suos, & dixit: *accipite Spiritum S. quorum remiseritis peccata, remittantur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt: tunc quippe & illis, & eorum successoribus perfectam dedit potestatem suo nomine, & auctoritate remittendi peccata. Trident. sess. 6. de Justif. cap.*

X 2

cap.

TITULUS XXXVIII.

De Pœnitentiis, & Remissionibus.

Pœnis subjiciuntur *Pœnitentia, & Remissiones*, seu *indulgentia*; quarum accurata explicatio, cum ad Theologos spectet, nobis sufficiet, quæ scitu potiora sunt, libâsse.